

Acesta-i titlul primei pagini ce deschide cartea intitulată *Vestigii rupestre din Munții Buzăului*. Și primele rinduri: „O carte consacrată vestigiilor rupestre din Munții Buzăului, această enigmă particulară Carpaților de curbură, și-a dorit, în primul rînd, Al. Odobescu. Și după el, și-au dorit-o probabil și alți cercetători“. Așa gîndesc autorii: Ștefan Chițu, Vasile Drâmbocianu, Ilie Mindricel, Dumitru Nica, Dan Scoroșanu, Corneliu Ștefan, Constanța Tănase, Venera Tudose. Grafică: Magda Drăgulin. Coordonator: Corneliu Ștefan. Editor: Arhivele Statului, Buzău, 1980. Așadar „Vestigii rupestre din Munții Buzăului“.

Volumul este structurat pe capitolele: I. Vestigiile rupestre din Munții Buzăului, document al continuității de viață materială și spirituală a poporului român în aceeași vatră de locuire; II. Repertoriul vestigiilor rupestre din Munții Buzăului; III. Repertoriu arheologic; IV. Indice de toponimie. Și mai scriu autori în prima filă „Argument“: „Volumul, perfectibil, ca orice produs colectiv, încearcă să ofere astfel material de cercetare pentru toți aceia care doresc să se apropie de o realitate istorică originală, nouă și tulburătoare dovadă de continuitate mult milenară a poporului român în aceeași vatră de locuire“.

Modestie în aceste rînduri? Sau gînduri — colectiv enunțate — pentru adîncirea tematicii propuse cititorilor?

Primul capitol reunește șase studii prezentate de autori la lucrările sesiunii științifice organizate la Buzău de Comitetul Județean pentru Cultură și Educație Socialistă și Arhivele Statului Buzău, la sfîrșitul lunii aprilie 1980.

Venera Tudose în „Alexandru Odobescu și vestigiile rupestre din zona Bozioru-Aluniș“ readuce în atenția cititorilor cercetările arheologice și studiile întreprinse în zona menționată, în anul 1871, de către Alexandru Odobescu care a întocmit un „Proiect de Campanie pentru Explorațiuni arheologice în districtul Buzău“. Concluzionînd, autoarea reliefează importanța prețioasei documentații științifice constituite din notele și schițele lui Alexandru Odobescu, împreună cu releveele și acuarelele pictorului elvețian Henri Trenk rezultate ale excursiilor arheologice întreprinse, împreună, de cei doi, în anul 1871.

Constanța Tănase semînd „Mențiuni istoriografice“ amintește numele profesorului buzoian Bazil Iorgulescu care cercetînd așezările rupestre le descrie amănunțit în al său „Dicționar geografic, statistic și istoric al județului Buzău“ publicat în 1892.

În „Elemente de datare arheologică“ Vasile Drâmbocianu precizînd că „Abia după anul 1971, astfel de vestigii intră în atenția cercetătorilor, fiind studiate din mai multe puncte de vedere:

istoric, arheologic, etnografic, filologic, folcloric“. remarcă faptul că în urma investigațiilor făcute în primăvara și vara anului 1980 au fost descoperite noi locuințe rupestre, numărul lor ajungînd astfel la 29. Valorificînd noi elemente de datare, se consideră că așezările rupestre din Munții Buzăului — pe care le nominalizează — pot fi grupate, în funcție de perioadele în care au fost săpate și locuite, în patru mari categorii: 1. secolele VI—IV î.e.n.; secolele III—VI e.n.; 3. secolul al XIII-lea, sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea; 4. așezări rupestre care nu au fost date pînă în prezent din lipsa unor elemente-mărturie ajutătoare.

Concluzionînd, se apreciază: „perioada de săpare și locuire a așezărilor rupestre din Munții Buzăului se întinde pe parcursul a două milenii și jumătate“.

Ștefan Chițu în „Documente medievale despre complexul rupestre de la Nucu“ trece în revistă și descrie bogatul inventar arhivistic al respectivelor acte care „începînd din secolul al XVI-lea cuprind: documente emise de cancelariile voievodale, acte de pînzare-cumpărare, acte de judecată, hotărînicii, danii domnești și particulare“ evidențiînd următoarele în finalul studiului: „Existența acestor așezări rupestre, dintre care unele, într-o anumită perioadă au fost amenajate ca lăcașuri de cult, a avut un rol deosebit în viața socială, economică și culturală a acestor meleaguri fiind o dovadă de netîgăduit a permanenței locuirii a poporului român în aceeași vatră.“

„Considerații privind vechimea și continuitatea toponimiei“ semnează Corneliu Ștefan. Pornind de la aprecierea acad. Iorgu Iordan ce considera investigația prin cercetarea toponimiei un prețios „auxiliar al istoriei, capabil să păstreze amintirea atîtor evenimente, întîmplări și fapte mai mult sau mai puțin vechi, sau importante, care s-au petrecut de-a lungul timpurilor și au impresionat într-un chip oarecare sufletul poporului“, analizează și interpretează denumirile sub care sînt cunoscute așezările rupestre din zona Nucu (Bozioru), și alte toponime aflate în relație cu ele. „Prezența acestora — conchide autorul — în zona Bozioru confirmă, alături de dovezi arheologice și documentele istorice, continuitatea neîntreruptă a populației autohtone — românii — în aceeași vatră de locuire. Aceștia au dat nume din cele mai vechi timpuri locurilor pe care le stăpîneau, transmițîndu-le apoi din generație în generație urmașilor de azi“.

Ilie Mindricel abordează „Tradiția locală despre relicvele rupestre de la Nucu“, amintind legende locale, producții folclorice, culegeri, scrieri și însemnări pe marginea acestora care dau unele indicații — mai mult sau mai puțin fabuloase — „despre originile și funcțio-

nalitatea așezărilor rupestre, despre comorile fabuloase pe care acestea le-ar fi adăpostit etc.“. Trecutul istoric îndepărtat își găsește mărturie în așezările rupestre, existența lor în timp împletindu-se cu cea a locuitorilor, a dat specificitate — materială și spirituală — vieții acestora în ținutul respectiv, oglindită în folclorul local.

Capitolul al doilea „Repertoriul vestigiilor rupestre din Munții Buzăului“ este amplu tratat și susținut de o documentare informativă la subiect, fiind semnat de Corneliu Ștefan și Vasile Drâmbocianu.

Sînt trecute în revistă 29 de așezări rupestre, menționîndu-se denumirea sub care sînt cunoscute, numărul de încăperi din care sînt formate, dimensiunile, existența unor inscripții, posibile datări, la ce au folosit, legende și informații scrise sau orale explicitare.

Un bogat material ilustrativ — fotografii, desene, schițe-planuri, inscripții, simboluri — întregeste imaginea posibilă a ceea ce a fost și a ceea ce a mai rămas din aceste vestigii.

Cel de-al treilea capitol „Repertoriul arheologic“, prilejuiește autorului, Vasile Drâmbocianu, semnalarea unor descoperiri arheologice în raza comunelor Bozioru (în 14 puncte), Brăești (5) și Colți (2). Sînt localizate punctele respective, precizîndu-se anul în care au fost scoase la iveală materialele arheologice, autorii acestor descoperiri. Se fac, de asemenea, interpretări privind cultura și epoca istorică căreia le aparțin, menționîndu-se, de la caz la caz, ce specialiști și instituții au continuat investigarea arheologică, cu ce rezultate științifice.

„Indice de toponimie“, ultimul capitol al lucrării, este semnat de Ilie Mindricel (pentru comuna Brăești) și Dumitru Nica (comuna Colți), redîndu-se peste 270 de termeni și denumiri în ordine alfabetică cu semnificația lor concretă, ceea ce permite o mai ușoară înțelegere a capitolelor precedente.

În lucrare, pe lîngă o numeroasă ilustrație alb-negru, schițe-planuri, este cuprinsă și o hartă ce localizează cele 29 de vestigii rupestre din Munții Buzăului care au constituit tematica abordată de colectivul de autori al acestui volum succint prezentat de noi.

E un merit incontestabil al autorilor — cercetători, profesori și muzeografi — că au readus în atenția specialiștilor dar și a cititorilor, mai mult sau mai puțin avizați, aceste urme de străvechi așezări omenești săpate sau amenajate în stîncă muntelui, deosebit de valoroase în contextul tuturor vestigiilor rupestre, al descoperirilor arheologice de pe întreg teritoriul patriei, mărturii-document al locuirii noastre pe aceste meleaguri.

DECEBAL ȚOCA